

SURÁNYI BÉLA

agrártörténész
Debreceni Egyetem
Mezőgazdaság-, Élelmiszertudományi
és Környezetgazdálkodási Kar (MÉK)
bsuranyi42@gmail.com

AZ ÚJRAKEZDÉS KÖVETE: BENCSIK ISTVÁN (1910–1998)

1945-ben változás köszöntött be a hazai mezőgazdasági felsőoktatásban, amely a központosítás jegyében született meg. Megalakult a Magyar Mezőgazdaságtudományi Egyetem. Mindez később alapját jelentette a gödöllői Agrártudományi Egyetem színrelépésének. Átszervezések tarkították a képzés szerkezeti felépítését, helyszíneinek véglegesítését. A vidéki intézmények osztályokként működtek, majd a 49. évi rendelet megszüntette az általuk folytatott oktatást, így a központosított egyetem debreceni osztályát is, 1949. március 12-én. 1953-ban Bencsik István kapott megbízást a debreceni oktatás újraindítására. Közel két évtizedet töltött a városban, vezető beosztásban az intézmény élén. Munkássága révén modernizálta, kibővítette az egykori – az 1940-ben átadott középfokú m. kir. mezőgazdasági tanintézetet – épületegyüttest. Nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a város felsőfokú mezőgazdasági szakoktatása rövid idő alatt példaértékűvé vált az országban. Megteremtette az oktatás-kutatás tárgyi és szellemi hátterét. Sokat köszönhet Debrecen agrár-felsőoktatása Bencsik Istvánnak, aki rangot vívott ki a város oktatási életében, egyúttal országos elismerést szerzett.

Kulcsszavak: agrár-felsőoktatás, Debreceni Mezőgazdasági Akadémia, intézménytörténet

THE AMBASSADOR OF RESUMPTION: ISTVÁN BENCSIK (1910–1998). Agriculture played a significant role in consolidating the domestic political system after 1956. The rapid development of the Hungarian agricultural sector's performance contributed significantly to the country's relations with the economically developed regions of the world, with the so-called Hungarian model incorporating backyard farming into large-scale agriculture. However, this progress was achieved through an arduous road to development, resulting in internationally recognised vocational training standards in agriculture, particularly in higher agricultural education. Since the second half of the 1960s, there has been a noticeable development in the agricultural sector in Hungary. It has managed to preserve the creative traditions of its historical peasantry to a certain extent. The Debrecen agricul-

Beérkezett: 2023. 08. 05.
Közlésre elfogadva: 2023. 09. 15.
Copyright GERUNDIUM

tural higher education had a decisive role in the ambitious development of Hungarian agriculture. István Bencsik was an outstanding player in this process, actively contributing to the material and intellectual foundation of higher education in Debrecen. His work later impacted the agriculture of Tiszántúl and the wider region.

Keywords: agricultural higher education, Debrecen Agricultural Academy, institute's history

A hazai politikai rendszer 1956 utáni konszolidációjában a mezőgazdaság jelentős szerepet játszott. A magyar agrárium teljesítményének ugrásszerű fejlődése nagyban hozzájárult ahhoz, hogy az ország kiépítette kapcsolatait a világ gazdaságilag fejlett régióival, s ennek zálogát az ún. magyar modell jelentette, amely a háztáji gazdálkodást beemelte a nagyüzemi mezőgazdaság keretébe. A kibontakozáshoz gyötrelmes út vezetett. Mindez együtt járt a mezőgazdasági szakképzés, kiemelten az agrár-felsőoktatás nemzetközileg is elismert színvonalának megszületésével. Az 1960-as évtized második felétől már érezhető volt a fejlődés a hazai agráriumban, ahol bizonyos mértékig megőrződött a történelmi parasztság hagyományainak kreativitása is. A magyar mezőgazdaság nagyívű fejlődésében az agrár-felsőoktatás debreceni színtere meghatározó volt, ebben is kiemelkedő szerepet játszott Bencsik István, aki tevékenyen kivette részét Debrecen felsőoktatásának tárgyi, szellemi megalapozásából. Munkássága a későbbiek során befolyásolta a Tiszántúl és a tágabb régió mezőgazdaságát is.

A 20. század középső harmada igen mozgalmas időszakot jelentett a magyar agrár-felsőoktatás szervezeti felépítését illetően. Az intézmények elnevezése, oktatási szintje, szervezeti hovatartozása egy sor változáson esett át néhány évtized alatt. A hazai agrár-felsőoktatásban az egyetemi szintű mezőgazdasági szakképzés lehetőségét elsőként az 1934. évi X. tc.¹ teremtette meg, amely a M. kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem kereteiben életre hívta a mezőgazdasági és az állatorvosi osztályt. A törvény nem érintette a vidéki mezőgazdasági akadémiák szervezetrendszerét. Az integrált egyetemi oktatás kiépítésének újabb lépésére 1945 őszén került sor.² Az Ideiglenes Kormány földművelésügyi minisztere, Nagy Imre javaslatára 1945-ben fővárosi székhellyel létrejött a Magyar Agrártudományi Egyetem (8.740/1945/M.E. rendelet). Az egyetem szervezetenként a József Nádor Műegyetem Mezőgazdasági és Állatorvosi Kara alapjain születt meg. Az egyetem szervezeti egységeit az Állatorvostudományi, a Kert- és Szőlőgazdaság-tudományi, az Erdőmérnöki és a Mezőgazdaságtudományi kar képezte, míg a Mezőgazdaságtudományi Kar részeként működtek a budapesti, debreceni, keszthelyi és magyaróvári osztályok.

¹ MÉSZÁROS István, *A magyar nevelés- és iskolatörténet kronológiája 996–1996*. (Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1996), 91.

² https://hu.wikipedia.org/wiki/Gödöllői_Agrártudományi_Egyetem. Hozzáférés: 2023. 11. 01.

1948-tól újabb szervezeti változások következtek be. A 3.208 /1948/ IV. 9. sz. rendelet alapján az egyetem mellé létrehozták a Gödöllői Mezőgazdasági Akadémiát, amely azonban rövid fennállás után 1953. október elsejével megszűnt. Jogutódja egyrészt az 1950-től több lépésben Gödöllőre költöztetett, későbbi Gödöllői Agrártudományi Egyetem, valamint az utóbb önállósított Debreceni Mezőgazdasági Akadémia lett.³

Az átszervezés a debreceni képzést is érintette: a központosítás jegyében fogant, 1949 márciusában kiadott rendelet (56.259/1949.VI. F.M. rendelet) ugyanis 1949. március 12-vel felszámolta a Magyar Agrártudományi Egyetem Mezőgazdaságtudományi Kara Debreceni Osztályát. „*A pallagi tanári kar egy részét és a hallgatók csekély hányadát a budapesti kar vette át.*”⁴ Az átvett vidéki hallgatók csak sikeres felvételi vizsga után folytathatták Budapesten tanulmányaikat. Paradox módon az államtitkár, aki a rendeletet aláírta, Bencsik István volt,⁵ aki jelentős szerepet játszott utóbb a debreceni agrárképzés újraindításában.

Bencsik, aki 1948. szeptember 1-től 1949. szeptember 5-ig volt a Földművelésügyi Minisztérium államtitkára, 1957-ben a bezárás „valódi” okairól a következőket nyilatkozta: „*Az állami gazdaságok, gépállomások, termelészövetkezetek szervezésének programja természetesen maga után vonta az agrár-felsőoktatásnak azt a programját, hogy az új szakembereket a nagyüzemek vezetésére kell képezni [...] a vidéki osztályokon egy alapos cenzust kell végrehajtani az oktatóknál és a hallgatóknál egyaránt [...] a vidéki osztályokat Budapestre kell összehívni [...] hogy az oktatást szakterületükön meg tudják valósítani.*”⁶ Valójában az ideológiai, politikai háttér nem volt a korszak vezetőinek megfelelő, hiszen 1949-ben már eldőlt a hatalom egyirányúsítása. A Magyar Kommunista Párt akkori főtitkára ugyanakkor nem értett egyet sem az agráregyetem tervével, sem a fővárosi helyszínnel, sem pedig a felügyeleti szerv kilétével, amely posztra a Földművelésügyi Minisztérium helyett a Vallás- és Közoktatási Minisztériumot szándékozott megtenni.⁷

Az életút állomásai

Bencsik István életpályája a közéleti ember tevékenységét tükrözi. Munkássága példázza azt a személyiséget, aki nem hátrál meg az élet kínálta feladatok elől. Fülekipilisen (Szlovákia) született 1910. október 6-án.⁸ 1933-ban a Pázmány Péter Tudo-

³ Megjegyzendő, hogy a korábban az egyetembe integrált osztályok akadémiaként működtek tovább 1953-tól Debrecenben, majd 1954-től Keszthelyen és Mosonmagyaróváron.

⁴ Szász Gábor (főszerk.), *135 éves a debreceni agrár-felsőoktatás* (Debrecen: Debreceni Egyetem Agrártudományi Centrum, 2003), 109.

⁵ WALLESHAUSEN Gyula, *A Magyaróvári agrár-felsőoktatás 175 éve* (Mosonmagyaróvár, 1993), 187.

⁶ Uo. A cenzus nem volt más, mint feltételekhez kötött engedmény biztosítása.

⁷ WALLESHAUSEN Gyula (főszerk.), *Jubileumi emlékkönyv (1920–1995) Gödöllői Agrártudományi Egyetem I.* (Gödöllő, 1995), 149.

⁸ MARKÓ László (főszerk.), *Új magyar életrajzi lexikon* (Budapest: Magyar Könyvklub, 2001), 606.

mányegyetemen matematika–fizika szakos tanári oklevelet szerzett, amelynek később Debrecenben is jó hasznát vette. 1934-től Nyíregyházán, 1937–1943 között az orosházi evangélikus gimnázium oktatója volt. 1943–1945 között pedig a sarvasi mezőgazdasági középiskola tanáráként tevékenykedett.

A Nemzeti Parasztpárt tagjaként (1944–1948) kapcsolódott be a hazai politikai életbe, ahol titkári és vezetőségi posztot töltött be. A koalíciós években, 1947–1948 között egy ideig Zala vármegye főispánja volt. Az említett időszakban államtitkár volt a Földművelésügyi Minisztériumban. 1948-tól az MDP-nek, majd 1956-tól az MSZMP-nek volt tagja. 1957–1960 között a Hazafias Népfront Országos Tanácsának a tagja, 1960-tól pedig elnökségi tagja volt. 1948–1953 és 1967–1971 között országgyűlési képviselő volt.

A mezőgazdasági szervezetekben betöltött különféle tisztségek közel álltak hozzá, hiszen nagyszülei, szülei gazdálkodóként találtak megélhetést. Így nem volt idegen számára a veritékes mezőgazdasági munka, amelyet főleg a nyári időszakban végzett, a szüleit segítve. Tisztségeket töltött be az Agrártudományi Egyesületben, a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetségében (MTESZ), a Tudományos Ismeretterjesztő Társulatban. 1951–1953 között a Mezőgazdasági Tudományos Központ főtitkári posztját töltötte be.

Debreceni évei után, 1970-től a Hazafias Népfront Országos Tanácsa főtitkáraként vett részt a közéletben. 1974-ben vonult nyugdíjba. 1998. július 10-én hunyt el, Budapesten helyezték örök nyugalomra. Ruzsányi László professzor, volt hallgatója búcsúztatta.

A debreceni évek

„1953. augusztus 25-én érkeztem Debrecenbe, azzal a megbízással, hogy szervezzem meg a Debreceni Mezőgazdasági Akadémiát. [...] a Pallagi Kísérleti Intézetnek e miatt az akadémia miatt kellett megszűnni [...] 1949-ben, mint földművelésügyi államtitkár, én írtam alá azt a rendeletet, amely a pallagi felsőoktatási intézményt megszüntette. Úgy éreztem, hogy most térek vissza eredeti pedagógus hivatásomhoz [...] A Debreceni Mezőgazdasági Akadémia kezdetleges, szegénye állapotából [...] jól felszerelt egyetemi intézménnyé (vált egy évtized alatt).”⁹

Az e sorokat papírra vető Bencsik István debreceni tevékenységének köszönhető, hogy az akadémia rangos egyetemmé vált. Mindezt alátámasztja egy későbbi generáció képviselőjének értékelése is: *„[...] neki volt ereje, akarata és bátorsága kiállni azért, hogy a mezőgazdasági akadémiából Debrecenben egyetem legyen [...] nemcsak pedagógus, hanem tanár volt a szó [...] legszebb értelmében. Arra nevelt és tanított bennünket,*

⁹ BENCSIK István, *A Debreceni Agrártudományi Főiskola 10 éve (1953–1963)* (Budapest: Debreceni Agrártudományi Főiskola, 1969), 5–7. A személyre szóló igazgatói megbízás az Országos Levéltárban F.M. II. Be-14-21/2/53 fondjegyzék számon található.

Az élet keletkezése és fejlődése – Hincz Gyula

hogy egy szegény ország agrárértelmiségieként tegyünk meg mindent azért a népért, azért a magyar mezőgazdaságért, amelyikért (ő is mindent megtett). Egy klasszikus mondatot idézett egykoron, ami így hangzott: »A szomorkodás a tétlenség egyik fajtája« [...] mi hálásak vagyunk neki ezért.»¹⁰

1953-tól az akadémia igazgatója volt. 1962–1970 között (1962–1965, 1968–1970) rektorként állt az intézmény élén. A két időszak között rektorhelyettesi posztot töltött be. Tudományos munkássága elismeréseként 1958-ban egyetemi tanár címet kapott.¹¹

Debrecenben eltöltött évei alatt mindent megtett azért, hogy az elhelyezés, az oktatási színvonal megfeleljen az egyetemmé válás kívánalmainak. Debreceni évei alatt felépült két tanügyi épület, egy hatszáz férőhelyes kollégium, egy négyszáz ülőhelyes kultúrterem, továbbá konyha és ebédlő, kiszolgáló épületek, tanári lakások, sportpályák létesítése fűződik nevéhez.¹² Mindez azt jelenti, hogy a főépület kivételével a többi létesítmény megszületése is az ő nevéhez fűződik. De a beruházások nemcsak az épületekre szorítkoztak. A laboratóriumok felszereltségének, a működésükhöz szükséges tárgyi feltételek biztosítását is fontos feladatának tartotta. Mindez kiegészítésül az agrár-oktatás szakmai alapjait is lerakta, fontos feladatnak tartva. A jövő követelményeinek elébe ment, mert debreceni évei alatt elindította mindazt, ami a későbbi évtizedekben teljessé vált ki. Mindamellettt szervezte a tanári kar tudományos tevékenységét, az eredmények közzétételét. Az oktatást-kutatást alapvető feladatnak tekintette, hangsúlyozva a szakmódszertan összetett kérdéskörét, ami az agrárképzés megalapozását jelentette.

¹⁰ KÖRÖSVÖLGYI László, „A tanár”. *Magyar Mezőgazdaság* 53, 31. sz. (1998): 23. Az 1953-ban meginduló akadémia az 1962. évi XXII. sz. törvényerejű rendelete értelmében az agrártudományi főiskola egyetemi jellegű volt. Lásd még: BENCSIK, *A Debreceni Agrártudományi Főiskola...*, 67. Az 1970. évi XX. sz. törvényerejű rendelet révén egyetemi rangot kapott az intézmény, karok bekapcsolásával. Noha már 1967-től egyetemi rangú intézményként működött. Lásd még SZÁSZ, *135 éves...*, 132.

¹¹ JÁVOR András (szerk.), *A Debreceni Egyetem Agrártudományi Centrum díszdoktorai* (Debrecen, 2002), 7.

¹² PETRIKÁS Árpádné, „Bencsik István”, in *Pedagógusok arcképcsarnoka*, szerk. UNGVÁRI János (Debrecen: Karácsony Sándor Neveléstörténeti Egyesület), 2004. 35.

Európa elablása – Megyeri Barna

Furulyás fiú – Lessneyi Mária

Kompozíció öt lóval – Kiss István

Mint első rektorának, a Debreceni Agrártudományi Egyetem 1978-ban (Tóth József rektor és Pethő Menyhért dékán vezetése alatt) Doctor Honoris Causa kitüntető címet adományozott Bencsik Istvánnak.¹³ „Elvülhetetlen érdemeket szerzett a felsőfokú agrár-
oktatás újra indításában, az oktató-nevelő munka szervezésében, az egyetem fejlesztésében, abban, hogy az intézmény a Tiszántúl mezőgazdasági, felsőoktatási és tudományos központjává vált. Irányításával a három éves akadémiából négyéves főiskola, majd agrártudományi egyetem lett. Az oktatás korszerűsítése mellett megindultak azok a kutatások, amelyek eredményei mára nemzetközi elismerést vívtak ki.” A Pro Universitate díj első kitüntetettjeként is beírta nevét az intézmény történetébe.¹⁴

Bencsik István mellszobra¹⁵

A mindennapok munkája a jövőért

Bencsik István közéleti ismertsége, a debreceni agrár-felsőoktatás újraindításának sikerében betöltött szerepe szakmai berkekben is jelentős elismerést váltott ki. Véleményére kíváncsi volt az agrártársadalom. Az 1949-ben kezdetét vevő reform, amely a központosítás jegyében született – a politikai okokat mellőzve –, sikertelen volt. Újra kellett indítani a működésükben felfüggesztett egykori gazdasági akadémiákat. Debrecen

¹³ *A Debreceni Egyetem Agrártudományi Centrum díszdoktorai*, 7–8.

¹⁴ Uo., 7.

¹⁵ Alkotó: E. Lakatos Aranka, 2010. Forrás: Bencsik István – Köztérkép (kozterkep.hu).

előnyt élvezett, hiszen már 1953-ban kinyitotta kapuit a hallgatóság előtt. Felvázolta a mezőgazdasági felsőoktatásban az akadémiák szerepét, alátámasztva, hogy „1954 őszén újból meg kell nyitni – az 1953 őszén megnyílt debreceni mezőgazdasági akadémiához hasonló szervezettel – a keszthelyi és a mosonmagyaróvári mezőgazdasági akadémiát» [...] szükség van] a mezőgazdaság egész területén jártas általános [agronómusokra]. [...] Sok-sok elméleti tudás kell ahhoz, hogy valaki a gyakorlatban megtalálja a gazdálkodás helyes módját.”¹⁶ Mindez azt jelentette, hogy az alaptárgyak bővítése mellett a szaktárgyak súlyát is növelni kell. Bencsik példaként említi Debrecent, ahol már elkezdődött ez a munka. Noha említeni lehetett volna az óvári példát is, ahol a 19. század végén már kívánalom volt a tudóstanár megléte, ami az akkori Óvárnak prioritást adott a magyar mezőgazdasági kultúrában. Javasolta a szerző az akadémiáknak azt is, hogy törekedjenek arra, hogy tájrégiójuk központi tudományos intézetei legyenek. Mint intézményvezető, rendkívül fontosnak tekintette a tanárok tudományos munkásságát.

1957-ben jövőt meghatározó rendelet látott napvilágot – az Elnöki Tanács 35/1957. sz. törvényerejű rendelete –, amely Bencsik szerint „[...] végre biztos révbe juttatja az agrárfelsőoktatás sokat hányatott hajóját. Mind a négy felsőoktatási intézmény tanulmányi idejének azonosan négy évben történő megállapítása, az azonos tanterv és az azonos mezőgazdasági mérnöki diploma hosszú perre tesz pontot és teljes megnyugvást hoz.”¹⁷ Bencsik István hasznosnak tekintette a közgazdasági jellegű tárgyak oktatásának a bevezetését. Megvalósítandó feladatnak tartotta a gyakorlati oktatás javítását. De a jövőre nézve nem tartotta elegendőnek az egységesített négyéves képzési időt.

A debreceni intézet életében fontos mozzanat volt, amikor a Földművelésügyi Minisztérium 21/1955. sz. utasítása Debrecent tájkatató intézetté jelölte ki. „[...] Az akadémia az FM által jóváhagyott és az MTA által tudomásul vett részletes kutatási terv alapján végzi a tudományos munkát.”¹⁸ Az oktatás eredményességének zálogát azonban a tanárok tudományos tevékenysége határozza meg. A jövőt illetően az akadémia fő tudományos vonulata a tiszántúli mezőszégi talajokon folytatott gazdálkodási módok kialakítására szorítkozik. Ebben a témakörben elsőként az 1955-ös tudományos évkönyv adott számot, amely az addigi kutatási eredményeket tette közzé. Mindez jelezte, hogy tevékeny munka vette kezdetét, nemcsak az oktatás, hanem a kutatás terén is az 1953-ban kaput nyitó intézetben.

Bencsik István rendszeresen véleményt nyilvánított az oktatás terén az agrármérnök-képzésről, amelynek hatékonyságát a tananyag mennyiségében és minőségében látta. A szerző a felsőoktatás terén az üzemben dolgozó mezőgazdasági mérnökök képzését tekintette fő célnak, amely az 1960-as években már elfogadott tényként érvé-

¹⁶ BENCSIK István, „A mezőgazdasági felsőoktatás új intézményei: a mezőgazdasági akadémiák”, *Magyar Mezőgazdaság* 9, 23. sz. (1954): 1.

¹⁷ BENCSIK István, „A négyéves mezőgazdasági akadémiák új feladatai”. *Magyar Mezőgazdaság* 12, 14. sz. (1957): 13.

¹⁸ BENCSIK István: „Előszó”, *A Debreceni Mezőgazdasági Akadémia Tudományos Évkönyve 1955*. Szerk. BENCSIK István és SZELÉNYI Ferenc (Debrecen: Mezőgazdasági Akadémia, 1956), 3–5.

nyesült. A kibontakozó vita arról szólt, hogy általános mérnököt vagy szakmérnököt képezzenek a felsőoktatási intézetek. Sok vita bontakozott ki a szakmai berkekben is, az ökonómiai, a biológiai és a műszaki szemlélet hívei körében. Bencsik ezt a „gyúanyagot” helytelenítette, helyette az önálló gondolkodásra történő nevelést kívánta előtérbe helyezni, mint fő szempontot. Mivel az üzemi körülmények döntik majd el, hogy a szakemberek melyik irányzat mellett tegyék le a voksot.¹⁹

Önméréskletet kell tanúsítani azon a téren is, hogy mit kíván az oktató az alacsony szaktárgyaktól és a szakmai tárgyaktól. Másik szempont az, hogy mit vár el a felsőoktatás a középiskolai ismeretektől. A szerző véleménye szerint a technikumok által nyújtott alacsonyabb általános ismeretekre kell hagyatkozni. Fontos kérdés az óraszám méltányos megállapítása. A tanulmány összegzésében Bencsik István – külföldi példák ismeretében – megjegyzi, hogy a mezőgazdasági felsőoktatási reformot a tananyag korszerűsítésének fonalán kell kifejtetni, *„ügyelve arra, hogy a tananyagvita ne tantárgyi vita legyen.”*²⁰

Az 1957-ben rendezett tudományos ülészakon Bencsik István a hazai agrár-felsőoktatás 1945 utáni fejlődését tekintette át. Az előadás hangnemén érződik az 1956 utáni „politikai sokk”, ami elfeledtetni látszik vele azt, hogy a gazdálkodás akkor eredményes, amikor annak vezérelve a rációt követi. Javára írandó, hogy számot vetett az elkövetett hibákkal, messze ható mulasztásokkal is. Érintette 1949-et is, amikor a vidéki akadémiákon megszűnt a képzés, noha nem szakmai szempontból. A politikai háttértől eltekintve, a mulasztás okai között a sürgető káderezési igényeket és a takarékos-ságot említette. Viszont egy fontos reális okot – Debrecen kivételével –, a saját tangazdaságok hiányát is felvetette.²¹

Az 1964. május 26–28. között rendezett konferenciának témája az újrakezdés egy évtizedének kérdése volt. Bencsik, a főiskola rektora Észak-Tiszántúl mezőgazdaságának fejlesztését tekintette át, a főiskola szerepvállalására is kitérve. Az 1960-as évek első felében a kudarcok és az eredmények együttesen uralták a gazdálkodás eredményességét. Amint a szerző megjegyezte, az 1960-as évek első felében rendelkezésre állt a nagyüzem és az egyre idősebb történelmi parasztság, de hiányzott még a szakértelem és a technika. A szakértelem szűkösségére utalt az alap-, közép- és felsőfokú képzettségű szakemberek alacsony aránya. Mivel az ún. racionális vagy új mezőgazdaság, amely a mezőgazdaság harmadik forradalmát képviseli a 17–18. századtól eredően, amikor a gazdálkodás a tudományra hagyatkozik, a tapasztalati kultúra rovására. Nem véletlen, hogy a tudomány felértékelődése a gazdálkodásban ösztönzi a szakoktatás kibontakozását. Bencsik István a tudomány szerepét legalább három tényezőn keresztül tekintette

¹⁹ BENCSIK István, „Az agrármérnök képzés tananyaga”, *A Debreceni Mezőgazdasági Akadémia Tudományos Évkönyve 1960*. Szerk. SZELÉNYI Ferenc (Debrecen: Mezőgazdasági Akadémia, 1961), 3–13.

²⁰ Uo.

²¹ BENCSIK István, *A magyar agrárfelsőoktatás fejlődése a felszabadulás óta*. Tudományos ülészak (Debrecen, 1957), 91–105.

hatékonyak: első a tudományos eredmény, második az ennek terjesztésére hivatott szervezet léte, harmadik a felhasználó, aki hasznosítja az eredményeket a termelésben.²²

Összefoglalója szerint a debreceni főiskola mint tájkutató intézet, az alábbi témakörökkel foglalkozott az 1960-as évtizedben:

1. az öntözéses gazdálkodás fejlesztése,
2. takarmány- és árunövények hozamának növelése,
3. nagyüzemek ökonómiája,
4. az állattenyésztés hozamának növelése a Tiszántúlon,
5. kertgazdasági növények nemesítése, a hajdúsági táj homoktalajaira alkalmas agrotechnika kidolgozása.

Bencsik István az újrakezdés követeként 1953-ban újjára indította a debreceni intézetet, napjainkban már 155 év óta képezi a szakembereket. Bencsik jelentősen hozzájárult az oktatás és kutatás tárgyi és szellemi háttere megalapozásának. Tevékenysége nagyban hozzájárult ahhoz, hogy Debrecen felsőfokú mezőgazdasági szakoktatása rövid idő alatt példaértékűvé vált a magyar oktatási rendszerben.

Bencsik István születésének centenáriuma alkalmából az alapító rektor emlékére a Debreceni Egyetem Mezőgazdaság-, Élelmiszertudományi és Környezetgazdálkodási Kara kezdeményezésére 2010. október 8-án a Campus szoborparkjában a DE akkori rektorhelyettese, Szilvássy Zoltán és a centrum elnöke, Nagy János professzor felavatták mellsobrát.²³ Olyan nagy elődök társaságában emlékezteti a jelenkor oktatóit, kutatóit és hallgatóit, mint Tormay Béla és Kerpely Kálmán, akik az intézmény történetének máig ható arculatát kialakították.

Napjaink oktatói, kutatói bátran hagyatkozhatnak a neves elődök munkájára.

²² BENCSIK István, *A tudomány feladatai Észak-Tiszántúli mezőgazdasági fejlesztésében*. Tudományos ülés-szak. Debrecen, 1964, 15–31.

²³ „Az első rektor”, *Hajdú-Bihari Napló*, 2010. okt. 8. Tudomány és oktatás melléklet. 1.